

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

אוצרות הפרשה

פרשת "כי תצא"

"ולא ילבש גבר שמלת אשה" [כב, ה]. יגל אש.

ספור נפלא הביא רבנו ה' איש חי זצ"ל, בספרו "בן יהוידע" (חלין פד): מעשה ביהודי אחד שיצא לשוק כדי לקנות שני אריגי בדים; בד אחד קנה כדי לתפר ממנו לבוש לעצמו לכבוד שבת קדש, ואת הבד השני קנה כדי לתפר ממנו בגד לאשתו. בחנות הבדים היו שני אריגים בגוון זהה, אלא שהאחד היה מעלה בטיבו ובהדרו כפלים מאיכות הבד השני. רכש האיש את שני הבדים, ומשם נגש לחיט ובקש ממנו: "מהבד המשבח תפר נא בגד הדור עבורי, ומהבד הגרוע תתפר שמלה עבור אשתי..." החיט סגם את מלאכתו, ומסר את שני הבגדים לידי היהודי. בערב שבת, הפעל לבש את בגדו החדש ובגדו עליו בשמחה "שהחינו". באותה עת גם רעייתו, עמדה ללבש את שמלתה החדשה, ופתאום היא הבחינה בבגדו המהדר של בעלה... לא היה קשה כלל להבחין כי סוג הבד שלו הרבה יותר איכותי מבד השמלה שנתנה לה... פאב לה מאד על אשר בעלה לקח את הבד המעלה לעצמו ואלו לה הביא את הגרוע...

האשה פנתה לבעלה בשאלה: "הקשויט וחיפוי נאים לאיש או לאשה?" השיב הבעל: "פשוט שפנים הם לאשה".

- "אם כן, מדוע דאגת עבור עצמך לבגד מהפאר להתקשט בו, ואלו לי הבאת את הפשוט?"

וניען וילמר לה: "וכי את עצמי קשטתי! את השבת הקדושה התפוננתי לכבד!". השיבה האשה: "אף על פי כן, הקשויט ראוי לי, ולא לך". והתעורר וכוון ביניהם בענין זה עד השנה...

באותו הלילה ראה הבעל בחלומו ניר גדול ובו כתוב: "יגל אש". וייקץ ותפצץ רוחו. הוא תמה מאד לפשר הפתוב; הלא המלה "יגל" מבטאת סימן טוב, לשמחה וגילה, ולעומת זאת המלה "אש" מסמלת דין... הצטער האיש עד למאד, ונקם וילך אצל רבו, ויספר לו את חלומו לפתר אותו.

"האם היה לך איזה ריב עם אנשי ביתך?" ברר החכם. "לא ממש", השיב האיש, "אלא רק וכוון קטנטן היה לי עם אשתי..." וספר את כל דברי המחלוקת.

וניען הרב וילמר לו: "ידע לך, כי מן השמים הראו לך שהאמת עם אשתך. היית צריך לתפר עבורה בגד מהאריג המשבח, ולעצמך לקחת את הפחות והזל... וכך הוא פתרון החלום: תבת יגל" היא ראשי תבות: "לא ילבש גבר", ותבת א"ש היא ראשי תבות: "שמלת אשה". והתפוננו להורות לך מן השמים, שאתה, האיש, לבשת את השמלה הראויה לאשה..."

"אם כן", שאל האיש, "מדוע הראו לי את ראשי התבות שלא כפי הסדר אלא בסדר הפוך?" השיב החכם: "באו להורות לך, כי הלכת בדרכי הפיכה - את עצמך קשטת במלבוש החשוב, ולאשתך הבאת את הגרוע..."

סגם רבנו ה' איש חי: נמצאנו למדים, שהקונה מלבוש לו ולרעייתו, ואין ידו משגת לרכוש לשניהם בגדים מהדרים, אלא אחד חשוב ואחד פשוט - יכבד את אשתו במהדר והוא יסתפק בפשוט. שכן קבעו חז"ל בחובת הבעל כלפי אשתו: "מכבדה יותר מגופו".

לאור המעשה המאלף של ה' איש חי, התעוררה שאלה מעניינת: האם האשה שקבלה את השמלה מהבד הפחות חשוב, צריכה לברך עליה את ברפת "שהחינו", ככל אדם שלובש בגד חדש, או שמא מכיון שבעקבות המפתנה התלקחה המריבה בבית לא תברך "שהחינו"?

ובכן, נראה לכאורה שעליה לברך "שהחינו", שכן אלו היה מקבלת את השמלה מבלי שבעלה היה לוקח לעצמו את האריג המשבח, היא היתה שמחה בשמלה החדשה שלה ומברכת עליה "שהחינו". כך שמצד עצמה, השמלה היא בגד חדש שיש לאשה תועלת בה, וכשהיא לובשת אותה לראשונה היא שמחה בה. ומה שנסבות נתינתה גרמו לה צער ומחלוקת, זהו ענין חיצוני שאינו נוגע לעצם התועלת והשמחה בקבלת השמלה החדשה (וראה משני סי' רכג סק"ט ופסק"ת שם הערה 18).

אולם, למעשה, שמענו ממור"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שהזכיר וברפת "שהחינו" נתקנה על שמחת הלב שיש לאדם בכליו החדשים, ממילא, מכיון שבענינו בעקבות השמלה החדשה התלקחה המריבה בבית, הרי ששמלה זו אינה גורמת לאשה שמחת הלב, אלא להפך, היא גורמת לה לצער הלב, כי היא רואה בה את יחסו המאכזב של בעלה כלפיה, ולכן לא תברך על שמלה זו "שהחינו" (אחת שאלת).

"שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" [כב, ז].

מה מתן שכרה של מוצה זו - שאם אין לך בנים, אני נותן לך בנים, מניין שנאמר: "שלח תשלח את האם",

ומה שכר אתה נוטל - "ואת הבנים תקח לך" (דברים רבה).

ביום י"א תמוז תשנ"ד הגיעה הבשורה המצערת על פטירתה של הרבנית אלישיב ע"ה, אשת חבר למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל. עם פרסום הבשורה נשבר ליבה של בתה - הרבנית קניבסקי ע"ה, אשת חבר למרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, וענייה התכסו בדמעות צער וכאב. הרבנית שהתה באותה עת בחדרה, סגורה ומסוגרת. כשהגיעה השעה לצאת ולעלות לירושלים למסע ההלוויה, יצאה מהבית והחלה יורדת בצעדים מדודים לעבר הרכב הממתין לה.

כל בר דעת מבין באלו רגעים קשים מדובר. כל אדם יכול לדמיון מה עובר על אדם, רגע לפני שהוא יוצא להלוויית אמו. אבל אז, בדיוק אז, הבחינה הרבנית לפתע בדבר מה... היא קראה לאחד מנכדיה ופנתה אליו כשנימה של דחיפות בקולה: 'בבקשה, גש מהר לשיבת בית מאיר' השוכנת בסמוך, וקרא לאברך פלוני. בקש ממנו שיבוא לכאן מהר, לפני שגם הרב ירד ונצא לירושלים...'

הנכד אץ רץ לשיבה הסמוכה, ושב כהרף עין, מתנשם ומתנשף, כשאחריו רץ אותו אברך שהרבנית נקבה בשמו. הלה לא הבין למה נקרא לכאן, ועוד דווקא עכשיו - בעת שהרבנית עומדת וממתנה לנסוע לירושלים - להלוויית אמה!

כשהגיע, אמרה לו הרבנית קניבסקי: 'לפני כמה שנים הגעת לביתנו וסיפרת שטרם זכית לילדים. מאז - עוד לא שמענו ממך בשורה טובה...'

האברך הנהן בראשו. מבולבל ונבוכ. מה עניין העובדה שטרם זכה לזרע של קיימא להלוויית הרבנית אלישיב? ובכלל - כיצד זוכרת הרבנית קניבסקי את העובדה כי הזכיר את עצמו לישועה לפני כמה שנים!! ומה הקשר עכשיו? ולמה נקרא הנה בדחיפות כזו?!

ראה נא. זה עתה הבחנתי, כי ציפור עמלנית הקימה לעצמה קן על גג הבית. הלא מצנת שילוח הקן היא סגולה להתברך בילדים, וזו הישועה לה אתה זקוק. גש מהר וקיים את המצוה, ותזכה בעזרת השם להיושע! - האיצה בו הרבנית, כאילו יום רגיל היום...

האברך ניגש אל הקן, וגילה כי הציפור איננה. הטילה את הביצים ועזבה... חשכו עיניו של האברך, ועמו - חשכו גם עיני הרבנית. 'המתן מעט, אולי היא תיכף תשוב...' - היא כמעט 'התחננה', יש לך הזדמנות לזכות במצוה נדירה ויקרה, ובסגולה להיושע בזרע של קיימא!

האברך המתין, ואתו - המתנה היציאה להלווייה של הרבנית אלישיב. דבר לא בוער עכשיו - רק לזכות את האברך בסגולה היקרה, רק לסייע לו ולהעניק לו את הזכות וההזדמנות.

עוד דקה ועוד דקה חולפת, והנה שבה הציפור ממעופה והתמקמה לה בתוך הקן. עתה מיהר האברך לטפס אל הסולם, תפס את מקומו על הגג, ובהתרגשות אין קץ קיים את המצוה כהלכתה!

'מצויין!' - אמרה הרבנית קניבסקי, 'זכות המצוה תגן עליך, ותזכה במהרה לצהלות ילדים משחקים בביתך. השם יעזור שבקרוב ממש תבשרנו בשורות טובות!'

האברך עזב את המקום, ליבו נרגש, נפשו הומה. הוא לא האמין למראה עיניו: למשך דקות ארוכות, הניחה הרבנית קניבסקי את אבלה בצד, היתה כל כולה למענו, התמסרה אליו כל כך. כמו שכחה מהכאב העמוק הממלא את כל יישותה. כל מה שעניין אותה היה אך ורק להביא לו מזון וישועה, לשמח את ליבו!

כעבור פחות משנה אכן נושע אותו אברך, וזכה להתברך בתינוק חמוד ומתוק.

סיפור זה אינו רק סיפור של אות ומופת לסגולת מצוות שילוח הקן. הוא סיפור של אות ומופת לאכפתיות, להתמסרות, לדאגה למען הזולת, גם ברגעים קריטיים וקשים, גם כשהרגש סוער ואינו נותן מנוח. כשיהודי מתרגל לחשוב על הזולת, להיות אכפתי, לחוש את כאב הזולת ולפעול ככל יכולתו למענו, זה הופך לטבע שני שלו, שאינו משתנה גם ברגעים דרמטיים, לחוצים וכואבים (אחת שאלתי).

"ולך תהיה צדקה" [כז, יג].

הכול יודעים את הכלל שדבר הנגזר על האדם מן שמיא, לא יעזור מאומה, וגם אם האדם ינסה להתחמק מהעניין ולהשיל מעליו את הגזירה, הגזירה בוא-תבוא, לטוב או למוטב. הכול יודעים, אבל כאשר שומעים את הסיפור שהתרחש אצל אחד מגדולי בעלי החסד המפורסמים בבני ברק, מקבלים בכך מוחשיות רבה.

בעל-החסד ההוא, אדם מפורסם מאוד, שפרסומו יצא מזה שנים רבות מחוץ לגבולותיה של ארץ ישראל, הפך כל-כולו למציאות של חסד. אחד הדברים הפחות-ידועים אודותיו הוא שבביתו גדלים כמה ילדים יתומים שאין להם בית, והם נסמכים עליו בכל צעד בחייהם. הוא מצידו מעניק להם הרבה אהבה וחום אבהי, דואג לכל צרכיהם, אבל ממש לכל צרכיהם. מי שעוקב אחר מידת החסד המופלגת הטבועה באיש זה, יוצא נדהם.

יום אחד ביקר אחד הגבירים הידועים בביתו של איש החסד ההוא, ומשראה את הילדים הגדלים שם, התרגש מאוד, ואמר שכאשר יגיע אחד מהם לפרקו, הוא מתחייב לספק את כל הוצאות החתונה.

הבשורה הזו גרמה לסיפוק רב ולשמחה גדולה בקרב בני ביתו של איש החסד, בידועם שאחד הילדים אכן מגיע בתוך זמן קצר לפרק האיש מקדש, ואז מובטח להם סכום הכסף של כל הוצאות החתונה.

ואכן, הבחור הלומד בשיבה מצוינת עשה שידוך מעולה, והתארס בשעה טובה עם בת גילו. אבל, כאשר התקשר איש החסד אל הגביר והזכיר לו את הבטחתו, נשמעה מעבר לקו אנוח גדולה...

הלה החל לספר שבעקבות המצב הכלכלי הקשה השורר בעולם כולו, ירדו נכסיו לשפל שאין לתארו, ולכן לא נראה לו שיהא בידו לקיים את ההבטחה בעניין כיסוי הוצאות החתונה של היתום. איש החסד שמע את הדברים, הצטער מאוד, ואף הביע בפני הגביר את השתתפותו בצער ובסבלו. מה היה באפשרותו לעשות יותר מזה? כלום.

ברם, כמי שמורגל בניסים ומלומד בנפלאות-הבורא יתברך, לא עלתה בליבו כל דאגה באשר לנישואי היתום. עברו 3 חודשים, וזמן החתונה מתקרב, ובכיסו של מיועדו אין בינתיים כל כיסוי להוצאות המרובות.

יום אחד הוצרך האיש לגשת לביתו של אחד מגדולי התורה, עימו הוא עומד בקשר הדוק ביותר, כדי להיוועץ בו בקשר לעניין מסוים. בין-לבין הזכיר לו את נושא החתונה של היתום, וההבטחה של הגביר שנגנזה. הוא לא התכוון למאומה, בוודאי שלא התכוון לשאול את הגדול ההוא האם יש לו כסף... אבל ראה זה פלא: ברגע שהעלה את הנושא החתונה, ניגש הגדול אל הארון שבחדרו, והוציא משם סכום כסף גדול במיוחד, והושיט לאיש החסד.

'לפני כשבוע ביקר אצלי אדם עשיר, ודמעתו על לחיו, סיפר הגאון. העשיר ביכה את מר-גורלו, וסיפר שביתו חלתה רח"ל, וכדי להביא לריפוייה בעזרת השם, הוא מבקש לתרום סכום כסף גדול, וביקש שכאשר תגיע אליו הודעה על צורך בתרומה בעניין של צדקה מיוחדת, שאתן את הסכום לצדקה ההיא. והנה הגעת אליי עכשיו, וסיפרת על היתום העומד להינשא, דומני שאין מתאים יותר אלא להעביר לך את הכסף למטרה זו.'

איש החסד ראה בכך נס גלוי מן שמיא, במיוחד כאשר הסכום שהשאיר העשיר היה זהה פחות או יותר להוצאות החתונה. במעטפה היו כמה אלפים של דולרים... הוא יצא מביתו של הגאון תוך שהוא מודה לאל עליון שסייע לו בהוצאות החתונה.

אלא שבכך עוד לא נגמר הסיפור. זו רק ההתחלה הקטנה שלו...

לאחר מספר ימים התגלה בדרך-לא-דרך פרט מדהים השופך אור אחר על כל הסיפור. האדם העשיר שהביא את הכסף לביתו של הגאון, לאחר שביתו חלתה, היה לא אחר מאשר הגביר שהתחייב לתת לאיש החסד את כל הוצאות החתונה של היתום!!! כפי שסיפרנו, כאשר התקשר איש החסד לאחר האירוסין לביתו של העשיר, והזכיר לו את הבטחתו, הוא חזר בו, והודיע שמצבו הפיננסי בשפל גדול, אלא שמיד לאחר מכן חלתה ביתו, והוא נאלץ לבוא לביתו של אותו גאון, ולהפקיד בידיו את סכום הכסף הגדול, שכאמור היה זהה לסכום של הוצאות החתונה, שהתחייב בתחילה.

אין בסיפור זה כדי לבוא וללמד שביתו של הגביר חלתה בגלל שלא קיים את הבטחתו, אבל יש בסיפור זה ללמד אותנו שלפעמים אדם מאריך את הדרך על עצמו. במקום שתקיים את הבטחתך לאחר שתעבור ייסורים מרובים, יש באפשרותך לעשות זאת בדרך הקלה, עוד בטרם יתרגשו עליך צרות נוראיות שכאלה, רח"ל.

ולמדנו גם, שכסף שצריך לצאת מן האדם, ייצא ממנו בכל מקרה, בצורה כזו או בצורה אחרת... (עלינו לשבח).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' נעזיזלה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ אורית מור בת תלעת ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ אהוד בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ רבי שלום מאיר בן מרדכי ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com